

Când a împlinit, în 1997, 90 de ani, lauda care a revenit, cu stăruință, în mai toate paginile care i-au fost dedicate în revista de specialitate a Academiei Române, a fost aceea că a făcut o coală, iar un volum omagial, apărut cu același prilej, s-a intitulat *o coala Mihai Pop*. După un an, tot în „Revista de etnografie și folclor”, într-un interviu, care fusese radiodifuzat, reporterița, crezând că-l mângăiește pe profesor, i-a repetat sintagma de mai sus, la care acesta i-a replicat: „Nu cred că am făcut o coală de folclor”, adăugând că este mirat că este invitat la emisiunea „Duminica vedetelor”, el, care nu este vedetă, ci doar ... „un biet profesor de folclor”. Era, acest răspuns, o probă de modestie, de demnitate, de respingere a formulelor grandilocvente, de înțelepciune, de acea înțelepciune care i-a fost călăuză. În interviurile pe care le-a mai acordat, de-a lungul anilor – multe, care ar putea face obiectul unui volum, pe de o parte pentru că și ele contribuie la cunoașterea diagramei concepțiilor sale, iar pe de altă parte pentru că a fost cel mai intervievat folclorist – a vorbit mai puțin despre opera sa scrisă, care, de altfel, avea să fie cunoscută, mai bine, o dată cu apariția celor două volume de *Folclor românesc* (1998, I, 350 pp; II, 356 pp.), care au făcut cunoscute studii și articole mai puțin accesibile până atunci fiindcă apăruseră în publicații din străinătate. Despre ce-i plăcea să vorbească, despre ce componente ale demersului său științific? Despre activitatea sa la Institutul de Folclor, devenit Institutul de Etnografie și Folclor, unde a fost mai întâi coordonator de activitate științifică (1949-1954), apoi director adjunct (1954-1965) și în fine director (1965-1974). Au fost ani în care cultura populară a fost cercetată ca un sistem complex, alcătuit din literatură populară, muzică, dans, mimă, rituri și ceremonialuri, cercetarea folclorică fiind integrată în cercetarea de tip gustian, vizând deci ansamblul faptelor de folclor, ca expresii ale vieții sociale, ani în care culegerea de folclor a avut ca rezultat realizarea Arhivei de folclor a Institutului, mare nu doar ca număr de înregistrări, ci și ca metodă, și sistematizată pe genuri, categorii, regiuni, ani în care s-au inițiat Corpusul folclorului

românesc, Atlasul etnografic al României, Bibliografia generală a etnografiei și folclorului românesc, când s-au realizat cataloagele legendelor (Tony Brill) și snoavelor populare (Sabina Cornelia Stroescu), s-au înfăptuit mari culegeri de balade populare (Al. I. Amzulescu) și basme (Ovidiu Bârlea), când au fost făcute cercetări zonale aprofundate (Pădureni, Muscel, nordul Moldovei), când au fost editate valoroase colecții din manuscrise.

Profesorului îi făcea plăcere să evoce activitatea sa cu studenții. În relațiile cu ei, a venit cu experiența de participant la culegerile de folclor cu Constantin Brăiloiu, de participant la campanii monografice ale școlii sociologice de la București. Venea cu experiența sa de savant cunoscător al bibliografiei internaționale de specialitate, cu cele văzute în numeroasele sale călătorii prin lume, de la zona Pacificului până la Irkutsk, pentru idei, spunea el, bătând „o zonă foarte largă, de la culegerea cântecelor populare până la semiotică”. Prin cursurile sale, admirate nu doar de viitorii folcloriști, și prin studii precum *Perspective în cercetarea poetică a folclorului*, *Metode noi în cercetarea structurii basmelor*, *Caracterul formalizat al creațiilor populare*, *Le fait folklorique*, *acte de communication*, *Orientările actuale ale antropologiei culturale*, I. M. Lotman despre *cercetarea culturii populare* ș.a. a propus o nouă abordare a cercetării și interpretării folclorului, în care au fost convocate mai multe domenii: lingvistica structuralistă, antropologia culturală, teoria comunicațiilor, teoria modelelor, semiotica. A examinat poezia populară ca realizare verbală, i-a relevat caracterul formalizat, aplicând cu suplețe ceea ce învățase din opera lui N. S. Trubețkoi, R. Jakobson, P. G. Bogatirev, Vl. I. Propp, W. Steinitz ș.a. La cursurile sale de la Facultatea de Limba și Literatură Română din București a atras o serie de studenți prin această metodologie modernă. Unii dintre ei, ca N. Constantinescu, Silviu Angelescu, Paul Drogeanu, Irina Nicolau, Sanda Golopenția, C. Eretescu, Radu Răutu, Aurică Olteanu au devenit ei înșiși cercetători ai culturii populare. L-a remarcat cu deosebire pe Nicolae Constantinescu, care de altfel i-a urmat la catedră, despre care a scris că „este un folclorist astru, un folclorist de seamă, care a făcut studii în Anglia, America, a făcut studii în Europa, a făcut cursuri pe acolo și este unul din viitorii foarte buni folcloriști europeni, nu numai români”. Pentru pregătirea tinerilor cercetători a organizat cercetări de teren în Maramureșul său (unde s-a născut la 18 nov. 1907) și Vâlcea, a înființat Asociația Studenților Folcloriști, le-a vorbit în cadrul Cercului de poetică și stilistică, pe care l-a condus împreună cu Al. Rosetti. Cel care a fost în America de opt ori, în 1965-1966 la Stanford (Inst. of Behavioural Sciences), visiting professor la Berkeley și Ann Harbor, la Paris și la Marburg, care la Centrul de semiotică de la Urbino a ținut, timp de 12 ani, vara, cursuri, a întreținut astfel relații cu o serie de

specialiști străini, pe unii dintre ei convingându-i să vină să facă cercetări în România: Jean Cuisenier, Gail Kligman, Katherine Verdery, Claude Carnoouh. Învăpătul poliglot (știa zece limbi) a făcut, în fața cercetătorilor străini, nu teorie, ci le-a vorbit despre cultura populară central-europeană și balcanică. În ultimii săi ani de viață, cel care cunoștea, mai bine decât oricare altul, terenul faptelor și evoluția lor, a lansat o serie de reale incitante și presante teme de meditație, dintre care le amintesc pe următoarele: dacă mai există țărani, cum gândesc cei care s-au orășenizat, cu ce idei se întorc cei care au lucrat în Europa, dacă și „ce rămâne valabil din ceea ce consideră oamenii tezaurul național de idei, lucrurile sfinte”. Spunea că nimic nu e etern și că cercetătorul nu trebuie să fie interesat, acum, de ce au făcut românii de la Decebal până azi, ci de ceea ce vor face peste un secol.

S-a stins din viață, la București, la 7 octombrie 2000. Cu o jumătate de an înainte, Academia Română îl primise printre membrii ei de onoare.